

ГІЛЬОРМЕ

Тетяна Вікторівна
gillyorme@i.ua

УДК 657.6

ВІННИКОВА

Анастасія Валеріївна
anastasiavinnikova95@gmail.com

УДОСКОНАЛЕННЯ ОРГАНІЗАЦІЙНО-МЕТОДИЧНИХ ЗАСАД ОБЛІКОВОГО ВІДОБРАЖЕННЯ ОПЕРАЦІЙ З ТОВАРАМИ НА ПІДПРИЄМСТВІ

IMPROVEMENT OF ORGANIZATIONAL AND METHODOLOGICAL PRINCIPLES OF ACCOUNTING REPRESENTATION OF INVENTORY OPERATIONS AT THE ENTERPRISE

к.е.н., доцент, Дніпровський національний університет імені Олеся Гончара

магістрант, Дніпровський національний університет імені Олеся Гончара

Обліково-аналітичне забезпечення сегменту обліку запасів формує платформу прийняття ефективних релевантних рішень щодо управління системою ресурсів торговельного підприємства. Метою статті є дослідження методичних та організаційних аспектів обліку запасів у сучасних умовах господарювання. Побудовано оперограми руху облікових документів щодо сегменту обліку запасів: накладної (прибуткової або видаткової), вихідного платіжного доручення, довіреності, товарно-транспортної накладної, рахунку. Обґрунтовано вибір моделі запасів в залежності від класифікації центрів відповідальності.

* * *

Учетно-аналитическое обеспечение сегмента учета запасов формирует платформу принятия эффективных релевантных решений по управлению системой ресурсов предприятия. Целью статьи является исследование методических и организационных аспектов учета запасов в современных условиях хозяйствования. Построено оперограммы движения учетных документов по сегменту учета запасов: накладной (прибыльной или расходной), выходного платежного поручения, доверенности, товарно-транспортной накладной, счета. Обоснован выбор модели запасов в зависимости от классификации центров ответственности.

* * *

Current scientific view tends to place an increasing emphasis on the study of stock accounting organization at commercial enterprises. The objective of the paper is the study of methodological and organizational aspects of stock accounting in contemporary business environment. Improvement of organizational and methodological principles of accounting representation of inventory operations is an indispensable condition for the formation of relevant basis for efficient management decision making. Namely the accounting, as an information basis, is capable of providing the required verifiable and quality information.

Accounting and analytical support of the inventory accounting segment creates a valid platform for efficient and relevant decision making with regard to the resource system management of the commercial enterprise. The objective of the article is to research methodological and organizational aspects of inventory accounting in the conditions of modern business environment. The paper comprises an elaborated operogramme of accounting records flow related to inventory accounting segment: delivery note and goods received note, outgoing bank transfer order, power of attorney, consignment note, invoice.

The form of operogramme of accounting records flow is not regulated, therefore the explication of accounting activities related to the inventory accounting is realized according to specific characteristics of commercial enterprise activities. The work contains substantiation for the selection of the inventory model in accordance with the classification of responsibility centers. The choice of general inventory model for business entity should depend on several factors apart from organizational structure, in particular: phase of enterprise life cycle, demands of management data users, necessity to retrieve relevant accounting information related to inventory costs.

Every phase of goods flows consists of specific economic operations which are subject to accounting recording and serve as a part of the accounting system. Namely the creation of operogramme of accounting records flow related to inventory accounting ensures the provision of complete, verifiable and timely information on receipt and flow of goods to the executive staff of the enterprise.

Ключові слова: товарні запаси, товарно-матеріальні цінності, оперограма

Ключевые слова: товарные запасы, товарно-материальные ценности, оперограма

Keywords: commodity stocks, material assets, operogramme, responsibility center

ВСТУП

Удосконалення організаційно-методичних засад облікового відображення операцій з товарами є необхідною умовою формування релевантного базису прийняття ефективних управлінських рішень. Саме облік, як інформаційний базис, здатен надати зовнішнім та внутрішнім користувачам необхідну якісну та достовірну інформацію. Не дивлячись на різноманіття досліджень у площині методології обліку операцій з

товарами [5, 6, 7, 8], на сучасному етапі розвитку економічної думки формується об'єктивна потреба в подальших наукових дослідженнях щодо обліку запасів, насамперед у таких напрямках: формалізація документопотоку як єдиного маршруту однотипних документів в інформаційному потоку на підприємстві, раціональної організації обліку запасів у просторі та часу тощо.

МЕТОЮ СТАТТІ є дослідження методичних та

організаційних аспектів обліку запасів у сучасних умовах господарювання.

РЕЗУЛЬТАТИ

Формування документопотоків на підприємстві залежить від багатьох чинників, серед яких можна відокремити: організаційну структуру підприємства; форму організації обліку; розташування підрозділів підприємства на місцевості та способів зв'язку між ними; типів, вигляду і характеру технічних та організаційних засобів, ЕОМ, що використовуються в обліковому процесі [1, 2].

Розглянемо графічний метод організації руху носіїв інформації обліку товарних запасів, а саме побудуємо оперограми руху первинних документів щодо досліджуваного сегменту. Форма оперограми руху облікових документів не є регламентованою, тому деталізацію облікових робіт щодо обліку товарних запасів здійснено відповідно до специфіки діяльності торговельних підприємств. На перехресті певної облікової роботи та її виконавця ставиться точка, стрілкою по-

значається переміщення документу до наступного виконавця [4, с. 8]. Так, у табл. 1 показано рух накладної (прибуткової або видаткової) від комірника до бухгалтера з матеріально-технічного забезпечення та директора.

Для того, щоб обслуговуючий банк перерахував постачальнику за товар, необхідно виписати платіжне доручення. Як показано у табл. 2 у цьому приймають участь бухгалтер з розрахунків, головний бухгалтер та директор.

Підтвердженням здійсненого перевезення товарів за допомогою транспортних засобів є товаротранспортна накладна, рух між виконавцями якої подано у табл. 3.

Внаслідок виставлення рахунку покупцю не відбувається ніяких змін у активах та пасивах підприємства, однак цей документ, за відсутності договору з покупцем, є необхідною підставою для сплати за поставлений товар. Оперограму руху згаданого документу показано у табл. 4.

Таблиця 1

Оперограма руху накладної (прибуткової або видаткової) [авторська розробка]

№ з/п	Найменування робіт	Комірник або завідувач складом	Бухгалтер з матеріально-технічного забезпечення	Директор
1.	Складання або отримання від контрагента документу	●		
2.	Реєстрація в Замовленні-відбірковому листі	●		
3.	Перевірка та реєстрація в ІС документу		●	
4.	Проставляння підпису та печатки на документі			●
5.	Зберігання та передача контрагенту		●	

Таблиця 2

Оперограма руху вихідного платіжного доручення [авторська розробка]

№ з/п	Найменування робіт	Бухгалтер з розрахунків	Головний бухгалтер	Директор
1.	Складання документу на підставі рахунку або прибуткової накладної	●		
2.	Перевірка та підпис		●	
3.	Перевірка, підпис та візування печаткою			●
4.	Передача до банківської установи	●		

Таблиця 3

Оперограма руху товарно-транспортної накладної [авторська розробка]

№ з/п	Найменування робіт	Завідувач складом	Бухгалтер з матеріально-технічного забезпечення	Водій-експедитор
1.	Складання документу	●		●
2.	Перевірка та реєстрація в ІС документу		●	
3.	Проставляння підпису та печатки на документі		●	●
4.	Зберігання або передача контрагенту		●	●

Таблиця 4

Оперограма руху рахунку (замовлення від покупця) [авторська розробка]

№ з/п	Найменування робіт	Бухгалтер розрахунків з контрагентами	Головний бухгалтер
1.	Отримання замовлення та складання документа	●	
2.	Реєстрація документа в ІС	●	
3.	Проставлення підпису та печатки на документі		●
4.	Передача документа контрагенту	●	

Оперограма руху документа формується з метою уникнення дублювання облікових робіт на маршруті його руху: при складанні та передаванні, виконанні, узагальненні та обробці, збереженні.

При цьому в умовах антикризового управління визначальне місце відводиться теорії «обліку відповідальності» (Responsibility Accounting), що заснована на концепції «центри відповідальності», уперше запропонованої А. Хігінсом. Теорія Дж. А. Хігінса базувалася на трансформації організаційної структури підприємства – на підприємстві необхідні закріплення витрат за керівниками різних рівнів та систематичний контроль за дотриманням вартості кошторисів за кожною відповідальною особою [3, с. 142].

На рис. 1 подано особливості вибору моделі обліку запасів залежно від класифікації центрів відповідальності [3, с. 143].

Визначення виду центру відповідальності залежить від організаційної структури підприємства. Так, для лінійно-функціональній – центри, пов'язані з прибутковістю підприємства (ЦВ, ЦД, ЦП), тоді як дивізіональній – ЦП (при стабільному функціонуванні підрозділу, ефективного використанні персоналу) та ЦІ (при існуючих програмах розвитку людських ресурсів, особливо коли термін окупності проекту розвитку ще не наступив).

Для кожного виду центрів відповідальності вносяться корективи у формуванні оперограм первинних документів.

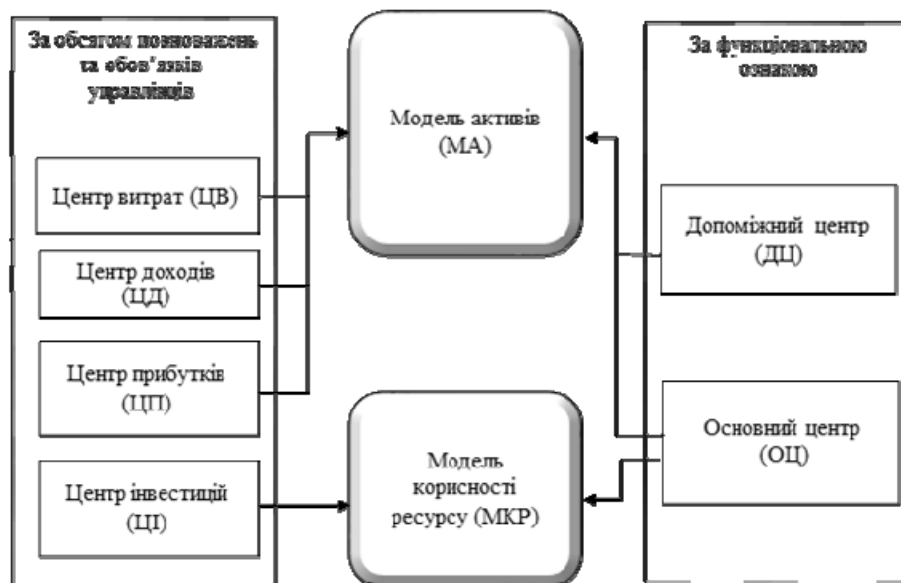

Рис. 1. Особливості вибору моделі запасів в залежності від класифікації центрів відповідальності [авторська розробка]

ВИСНОВКИ

Вибір загальної моделі обліку запасів для суб'єкта господарювання повинно залежати від декількох факторів, крім організаційної структури, а саме: стадії життєвого циклу підприємства, вимог користувачів управлінської інформації, необхідність отримання релевантної облікової інформації щодо витрат на товарні запаси. Кожна стадія руху товарів складається з певних господарських операцій, які підлягають обліковому відображенню та входять до системи бухгалтерського обліку. Саме побудова оперограм руху документів щодо обліку запасів забезпечує надання повної, достовірної та своєчасної інформації про надходження та рух товарів управлінському персоналу підприємства.

Список використаних джерел

1. Hutchison R.B., Llewellyn R.J., Viljoen A.F., Griffiths D., Birch D., Begg I.M. U.S. Patent Application № 15/853,365. 2018.
2. Rossi J.A. Revisiting the Value Relevance of Accounting Information in the Italian and UK Stock Markets. In *Value Relevance of Accounting Information in Capital Markets*. IGI Global. 2017. pp. 102-113.
3. Гільорме Т.В. Модель обліку людського капіталу як основа превентивного антикризового управління. *Економіка: реалії часу. Науковий журнал*. 2015. № 3 (19). С. 140-146. URL: <http://economics.opu.ua/files/archive/2015/n3.html>
4. Гільорме Т.В., Остроумова А.Д. Методичні аспекти удосконалення організації обліку запасів на торговельному підприємстві. *Економіка. Фінанси. Право*. 2018. № 9. С. 7-11.
5. Крещенко О.В. Товарні запаси як об'єкт управління у категоріальному менеджменті. *Актуальні проблеми економіки*.

2014 № 2. С. 492-500.

6. Круглова О.А. Ефективність управління товарними запасами у підприємствах роздрібно́ї торгівлі. Харків, 2002.

7. Міщук І.П., Рижкова О.В. Формування ефективної політики управління товарними запасами торговельного підприємства. Науковий вісник НЛТУ України. 2012. Вип. 22.3. С. 297-302.

8. Ромащенко О.С. Управління товарними запасами підприємств торгівлі. Кривий Ріг, 2016.

References

1. Hutchison R.B., Llewellyn R.J., Viljoen A.F., Griffiths D., Birch D., Begg I.M. U.S. Patent Application № 15/853,365. 2018.

2. Rossi J.A. Revisiting the Value Relevance of Accounting Information in the Italian and UK Stock Markets. In *Value Relevance of Accounting Information in Capital Markets*. IGI Global. 2017. pp. 102-113.

3. Hilorme T.V. Model of accounting of human capital assets as the bases of prevention crisis management.

Ekonomika: realiyi chasu. Naukoviy zhurnal. 2015. № 3 (19). pp. 140-146. URL: <http://economics.opu.ua/files/archive/2015/n3.html> (in Ukrainian)

4. Hilorme T.V., Dotsenko N. I. Accounting and analytical support of the electronic form of trading of business entities in Ukraine. *Ekonomika. Finansy. Pravo*. 2017. № 7. pp. 34-38. (in Ukrainian)

5. Kreshchenko O.V. Commodity stocks as an object of management in categorical management. *Aktualni problemy ekonomiky*. 2014. № 2. pp. 492-500. (in Ukrainian)

6. Kruhlova O.A. Efficiency of inventory management in retail companies. Kharkiv, 2002. (in Ukrainian)

7. Mishchuk I.P., Ryzhkova O.V. Formation of an effective policy of managing inventories of a trading enterprise. *Naukovyi visnyk NLTU Ukrainy*. 2012. Issue 22.3. pp. 297-302. (in Ukrainian)

8. Romashchenko O.S. Management of commodity stocks of trade enterprises. Kryvyi Rih, 2016. (in Ukrainian)